

*Staten-generaal van de Media bracht journalisten, mediabazen en overheid samen
Ook de Franstalige pers zit in moeilijkheden
De persvrijheid in de wereld anno 2009
Jan Van Rompaey over zijn vrijheid bij de openbare omroep
En Kristof Clerix roept op tot meer samenwerking*

BELGIE-BELGIQUE

PB - PP

1099 Brussel X

B - 11

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

De Journalist 123 - 26 maart 2009 - verschijnt maandelijks - v.u. pol deltour, IPC, résidence palace blok C - wetstraat 155 1040 Brussel

UIT DE VVJ

Staten-generaal 3

ACTUEEL

Marc Van de Looverbosch over de crisis in de media 4-5

VVJ-memorandum aan de overheden 6

Ook de Franstalige media zuchten onder de crisis 7

MENS ACHTER HET NIEUWS

Peter Renard blijft het liefst op de achtergrond 9

WERELDKAART VAN DE PERSVRIJHEID IN 2009

10-11

RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK

Burgemeester Van Daele *c/ Het Nieuwsblad* 12

Firma *Global Smile c/ Gazet van Antwerpen* 13

ICONEN VAN DE VLAAMSE JOURNALISTIEK

Jan Van Rompaey: 'Nooit bezweken voor het grote geld' 14-15-16

FORUM

Gust Verwerft vraagt respect voor schrijvende reporters 17

DE DEADLINE VOORBIJ

Kristof Clerix (*MO**): 'Journalisten aller media, verenigt u!' 18

ONDER EMBARGO

19

SCHEEF BEKEKEN

19

Rik De Nolf (grote baas Roularta), Marc Van de Looverbosch (voorzitter VVJ) en Flip Voets (ombudsman Raad voor de Journalistiek) kijken met gespannen verwachting uit naar de resultaten van de eerste Staten-generaal van de Media, die Vlaams minister-president Kris Peeters (CD&V) hield op 19 maart. De drie vuurden de debatten aan met een reeks persoonlijke bezinningen over de kwaliteit en het pluralisme van de nieuwsmidia in deze crisistijd. (Foto Belga Pictures)

De Journalist *Uit de VVJ*

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
JOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Ivan DECLERCQ
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

RECLAMEREGIE

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Poot Printers
Industrialaan 12
Zone maalbeek
1702 Groot-Bijgaarden
Tel. 02 467 30 30
Fax 02 463 58 30
www.pootprinters.be

VLAAMSE
VERENIGING VAN
JOURNALISTEN

Lid van de Unie van Uitgevers
van de Periodieke Pers

STATEN GENERAAL

Het was een historische dag die 19de maart. Vertegenwoordigers van alle niveaus uit de mediasector hebben voor het eerst openlijk met elkaar ge-debatteerd over de crisis. Een boeiende confrontatie is het geworden met heel tegenstrijdige visies en belangen en felle discussies tussen gezworen ervijanden.

Het zou naïef zijn te denken dat er onmiddellijk concrete resultaten uit zo'n eerste initiatief komen. De VVJ is best tevreden dat we ons standpunt daar klaar en helder hebben laten horen – tot zichtbare ergernis van sommigen.

Rik De Nolf van Roularta heeft zijn collega's-uitgevers meteen een koude douche bezorgd door te stellen dat de sector financieel gezond is en geleid wordt door goede mediaspecialisten. Als er dan toch geen financiële crisis is, waarom moet er dan zo drastisch bezuinigd worden? Op die vraag blijven de mediagroepen nu wel het antwoord schuldig.

Ons pleidooi voor kwaliteitsvolle journalistiek, onafhankelijke redacties en een scheidingswand tussen redacties enerzijds en directie en marketing anderzijds – de scheiding der machten! – is niet onopgemerkt voorbijgaan. Het valt op hoe in de discussies argumenten over kwaliteit en duidelijkheid sterk doorwegen. Met zo'n pleidooi kunnen we blijkbaar veel mensen achter ons krijgen.

De resultaten dan. Vlaams minister-president Peeters installeert nu een stuur-groep die open werkgroepen in gang zet over het beroepsstatuut, een sociaal statuut voor freelancers, auteursrechten. Hij wil nadenken over de koppeling van overheidssteun aan voorwaarden zoals kwaliteit en onafhankelijkheid. De Vlaamse regering wil het probleem van de uitstoot van oudere werknemers opvolgen. En de grote winnaar is het Fonds Pascal Decroos, dat voortaan € 500.000 krijgt van de Vlaamse overheid, een verdubbeling van de huidige subsidie.

Er is nu een eerste stap gezet. De VVJ zal nauwgezet volgen of van die beloftes iets in huis zal komen. We gaan niet aan de zijlijn toekijken, maar actief meewerken. Om er voor iedereen zoveel mogelijk uit halen. Dat is en blijft onze belangrijkste opdracht.

Marc Van de Looverbosch
Voorzitter VVJ

De Vlaamse Staten-generaal van de Media van 19 maart zullen in de mediageschiedenis vooral geboekstaafd blijven als een constructief ontmoetingsmoment. Het was zowat van 2002 geleden, toen VVJ en Vlaamse mediadirecties de Raad voor de Journalistiek oprichtten, dat journalisten en uitgevers nog eens samen aan een gesprekstafel zaten. Al die jaren weigerden de werkgevers nog sectoraal van gedachten te wisselen over cao's voor journalisten, standaardcontracten voor freelancers of auteursrechten. Het was wachten op een crisis en een initiatief van minister-president Kris Peeters om het sectoroverleg in de Vlaamse media weer wat leven in te blazen.

De Staten-generaal leverden daarnaast enig perspectief op. Kris Peeters kondigde de lancering van een stuurgroep aan die zich specifiek over de positie van journalisten zal buigen. Onder meer het sociaal statuut van de freelancers zal worden bekeken, waar nodig in samenspraak met de federale overheid. Vager bleef de minister-president over de mogelijkheid om via het drukingsmiddel van de perssteun verbeteringen af te dwingen aan de situatie van journalisten en redacties. Het meest tastbare resultaat werd binnengehaald door het Fonds Pascal Decroos, dat zijn budget ziet verdubbelen tot een half miljoen euro.

Op de volgende pagina's staat de openingstoespraak van VVJ-voorzitter Marc Van de Looverbosch op de Staten-generaal. Op pagina 6 worden enkele krachtlijnen weergegeven van de nota die de VVJ aan de Vlaamse overheid bezorgde. Op pagina 7 tot slot blijkt dat ook de Franstalige media hun deel van de crisis te verwerken krijgen. (PD)

CRISIS IN DE MEDIA

Marc Van de Looverbosch

Vlaanderen mag best trots zijn op het gevarieerde en boeiende medialandschap dat het bezit. Zeven kranten en één gratis dagblad, streekkranten, zondagskranten en regionale edities, tientallen tijdschriften en magazines, landelijke en regionale televisie en radio. Wie dat allemaal in een week tijd probeert te volgen, mag niet klagen dat hij of zij slecht geïnformeerd zou zijn.

Bravo dus, goed dat er zoveel verscheidenheid, ondernemingszin en journalistieke gedrevenheid zijn. De overheid investeert in de mediasector via de belastingbetaler; de privé-investeerder neemt het risico met zijn eigen kapitaal. Duizenden mensen verdienen er hun brood en werken keihard aan hun producten.

In alle mediahuizen hebben strategen, marketeers, reclamejongens en -meisjes, tyconen, mediagoeroe's en communicatie-experts hun intrede gedaan. En met succes, want de sector bloeit, de concurrentie stimuleert, de bedrijfsresultaten ogen mooi, de producten blinken.

Niemand is blind of doof voor de economische crisis. Geen enkele econoom kan voorspellen welke richting die uitgaat. En in een sector die zo afhankelijk is van reclame staan de knipperlichten aan. Gelukkig blijft de lezersmarkt tamelijk stabiel, haken kijkers en luisteraars niet massaal af en biedt het internet nog een uitweg.

Toch kunnen we ons niet van de indruk ontdoen dat de financiële en economische crisis als alibi wordt gebruikt om herstructureringsplannen door te drukken die al langer in de kast zaten. Want het gevarieerde landschap in Vlaanderen verbergt een bundeling van media in de handen van enkele grote spelers op de markt. Concentratie heet dat.

Vroeger was het simpel: in het verzuilde Vlaanderen was de geschreven pers in handen van enkele groepen of families of partijen. Er was de *Volksgazet* en *De Nieuwe Gids*, de Vlaming keek en luisterde via z'n antenne op het dak naar de BRT. Gelukkig ligt dat allemaal ver achter ons, precies dankzij het initiatief van een aantal durvers en doordouwers.

Maar in de loop der jaren is een heel andere evolutie merkbaar. 'Kennis is macht', en wie de media beheerst, verkrijgt macht in het kwadraat. En dus maken uitgevers niet alleen meer kranten of tijdschriften, maar richten ook naar hartelust televisie- en radiostations op, spelen zelf mee in de reclamewereld en kopen

stukken van de mediamarkt op die anderen laten liggen. Ze openen websites en beginnen met onlineredacties. Kabel- en telefoonbedrijven spelen voetbal onder elkaar, productiehuzen komen met eigen zenders aandraven. De Vlaming kan 's avonds naar honderd kanalen zappen. Vlaanderen is te klein, het buitenland lonkt met titels die voor een prikje worden opgekocht.

En toch zucht Vlaanderen, het is niet tevreden. Goede media-producten zijn helaas duur en dus krijgt de Vlaming heel wat goedkope rommel aangeboden. Vervlakking, verkleuring, de pornificatie van de media – dat lezen we in allerlei kritische bijdragen over onze geliefde sector.

Door zo ruim te gaan proberen de mediahuizen en uitgeversgroepen hun risico's te spreiden en hun winsten te maximaliseren. Daar is niets op tegen, dat is een eerbaar doel. Maar een krant of tijdschrift uitgeven, een televisiezender runnen is iets helemaal anders dan een koekjesfabriek of een ijzerwinkel. Want een van de kerntaken van alle media is betrouwbare informatie verspreiden waar elke burger in een democratie recht op heeft. En daar wringt het schoentje.

Mediabedrijven kunnen niet op dezelfde manier winst maken als andere bedrijven. Ze moeten – bij wijze van spreken – een deel van hun winst reserveren voor informatie, buffers inbouwen. De Vlaming koopt niet alleen een krant of tijdschrift voor bijdragen over mode of reizen. De Vlaming kijkt niet alleen naar *Thuis* of *Familie* op televisie. De Vlaming wil ook goed geïnformeerd zijn. En dus moeten die mediahuizen blijven investeren in hun redacties en in alle mensen die daar werken. Als ze dat niet doen, tasten ze de hoeksteen van hun bedrijf aan en tasten ze op de duur hun hele bedrijf aan. Redacties kunnen maar functioneren als het goed gaat met hun bedrijf en mediabedrijven kunnen maar draaien als het goed gaat met hun redacties. Het zijn objectieve bondgenoten.

Hier komt als het ware een ethische dimensie naar boven bij het ondernemen. Wie geld wil verdienen met het verspreiden van informatie kan dat niet doen zonder te investeren in kwaliteitsvolle redacties. Dat is een noodzakelijke beperking, en wie dat ter harte neemt levert een bijzonder waardevolle bijdrage aan het goed functioneren van onze democratie. Dat zal ook de ethische dimensie van de hele beroepsgroep ten goede komen. Als

journalisten in goede omstandigheden kunnen werken, kunnen ze ook kwaliteitsvolle producten leveren. Geef ons weer journalisten die fier zijn op hun beroep!

Het is precies daarom dat wij als journalistenvereniging de onbegrijpelijke golf van herstructureringen en ontslagen zo diep betreuren en aanklagen. Ook al gaat het momenteel niet zo goed met de sector, er moeten toch andere mogelijkheden zijn om de broeksriem aan te halen dan een flink deel van een redactie zomaar op straat te zetten.

Ligt de oorzaak niet gedeeltelijk bij de hubris, de hoogmoed bij sommige mediagroepen? Zijn er geen grenzen aan de groei? Moet de concurrentie er per definitie toe leiden dat in de drang om de grootste te willen zijn méér geïnvesteerd wordt buiten dan binnen de eigen redacties en ten koste van die redacties? Redacties zijn het kloppende hart van een mediabedrijf. Als de hoofdslagaders worden toegeknepen, als er zuurstoftekort optreedt, leidt dat regelrecht naar een infarct. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat om het ene hart te redden, het andere wordt opgeofferd? Want dan kwijnt er weer een titel weg in Vlaanderen, verschaalt het medialandschap waar we met z'n allen zo fier op zijn en treedt er massale bloedarmoede op. Het bloed vloeit nu al op vele redacties. Een recente studie uit Gent toont aan dat journalist zijn een zwaar beroep is: stress- en burnoutsyndromen zijn daar het gevolg van. Het verloop op sommige redacties ligt dramatisch hoog. En desondanks moet het toch een boeiend beroep zijn. Waarom anders leren honderden studenten de stiel in tientallen opleidingen die naar het beroep leiden? Waarom zijn ze bereid om tegen hongerlonen, in nepstatuten, met interimcontracten de eerste stappen in de journalistiek te zetten? Gewiekste managers maken daar handig misbruik van. Tegen deze vorm van moderne uitbuiting zullen wij ons als beroepsgroep altijd blijven verzetten.

Oudere en ervaren journalisten met dossierkennis worden bedankt voor hun diensten en worden ingeruild voor jonge, goedkope honden die blind achter elk been aanhollen. Informatie moet zo vlug mogelijk op het net of op de gsm, waarbij de juistheid het vaak moet afleggen tegen snelheid. De druk is zo zwaar dat journalisten soms niet eens de kans meer krijgen om hun informatie te checken, laat staan te dubbelchecken zoals het hoort. Synergieën tussen kranten maken dat we wel verschillende bladen krijgen maar met gelijklopende pagina's als het over sport, cultuur of eigen regio gaat. En dan is uiteraard minder volk nodig op de werkvloer. Uitstekende persfotografen blijken plotsklaps te duur! Want iedereen kan tegenwoordig toch een digitaal fotootje maken, waarom journalisten dan niet? Het is nu alleen nog wachten op fotografen die ook stukjes schrijven voor de krant.

In het kampioenschap om het goedkoopste lopen nu al journalisten rond met een camera op hun hoofd, een microfoon in de ene hand, een gsm in de andere en een montageset in de rugzak. En dan zijn we verwonderd dat het vertrouwen in de pers daalt en dat de kwaliteit achteruit gaat en de fouten zich opstapelen. De moderne technologie maakt het leven inderdaad veel aangenamer. Iedereen moet daarin mee evolueren, maar ook hier zijn grenzen aan het redelijke. Een aantal mediahuizen heeft zo zwaar geïnvesteerd in de allernieuwste snufjes dat de mens compleet vergeten is. Er moet ook nog *content* gemaakt worden, en dat kunnen alleen maar mensen, technologie kan dat gelukkig nog niet.

In de harde wereld van management, reclame, marketing en promotie moet een redactie zich staande kunnen houden. Het is niet voor niets dat wij al jaren hameren op de onafhankelijkheid van redacties en pleiten voor een volwaardig redactiestatuut. Dat is de enige dam die we nog kunnen opwerpen tegen beïnvloeding van buitenaf. Tussen de reclame- en marketingafdeling van een mediabedrijf en de redactie moet een *firewall* worden

opgetrokken om *spam* van de directie tegen te houden. Aan de ene kant van de muur gebeurt het redactiewerk, aan de andere kant de verkoop van het product. En natuurlijk kan een redactie maar leven en gelukkig zijn als het product goed in de markt ligt. Maar omgekeerd kan het niet dat een redactie onder druk wordt gezet puur voor promotie en advertentie. Journalisten die in opdracht schrijven van hun adverteerders, zijn volledig uit den boze.

Hier ligt een bijzonder delicate opdracht voor de hoofdredactie die het geweten moet zijn van zijn redactie: gebeten door zijn geweten. De hoofdredacteur moet zijn redactie 'onverantwoord interessant' vinden. De VVJ kiest voor duidelijkheid in crisismomenten: aan de ene kant redactie en hoofdredactie, aan de andere kant directie en management. En geen vermenging van beide. Die zuiverheid kan alleen de kwaliteit en de betrouwbaarheid van de berichtgeving ten goede komen. En dat wil zeker niet zeggen dat journalisten geen rekening moeten houden met hun publiek, hun lezers, hun kijkers of luisteraars. We weten dat er in Vlaanderen mensen rondlopen die hard zijn voor de pers. Maar we geloven dat er nog meer mensen rondlopen met een hart voor de pers. Zou het dan teveel gevraagd zijn om in plaats van drastisch te snoeien, even op de tanden te bijten en te wachten tot er een nieuwe economische bries opsteekt? De mooie winsten van de voorbije jaren kunnen toch niet in één keer verdampt zijn? Kan het niet een jaar wat minder? Waarom geen geduld vragen aan de geldschietters?

We willen dat er een einde komt aan onderbezette en overwerkte redacties. Stop met de multifunctionele en multi-inzetbare journalist, investeer opnieuw in dossiervreters met ervaring. Respecteer het levende geheugen van uw redacties, zeker wanneer het de kaap van de 50 gepasseerd is.

Zorg voor eerlijke lonen en vergoedingen voor iedereen die in de mediasector werkt. Wat we nu vaak te zien krijgen zijn schrijvende toestanden. Freelancers die moeten werken tegen dumpingtarieven. En helaas is er altijd wel eentje te vinden die nog goedkoper wil werken dan zijn collega's. Gedaan met de schijnzelfstandigheid en met flexibele arbeidsstatuten die hardwerkende mensen tot wanhoop drijven.

Nieuws is niet gratis, gratis bestaat niet (al beweerden sommige politici in het verleden van wel). Goede informatie kost geld en mag geld kosten. We geloven dat de mediagebruiker bereid is om te betalen voor kwaliteit. Waardeloze spullen aanbieden is spuwen in het gezicht van onze lezers, kijkers en luisteraars. En om kwaliteit te kunnen garanderen moeten de mediabonzen bereid zijn om de deontologische en ethische codes van onze beroepsgroep te eerbiedigen.

Wij zijn niet gekant tegen verandering en modernisering. Als die het werk makkelijker maken zijn we voor. Maar we stellen helaas vast dat moderne snufjes het werk van de journalist alleen maar moeilijker en zwaarder maken. Omdat het nu eenmaal goedkoper is. Maar goedkope journalisten bestaan niet.

Financiële steun van de overheid aan de pers kan, maar dan onder strikte voorwaarden. Gekoppeld aan minimumbezettingen voor redacties, fatsoenlijke contracten en een statuut voor de redactie. Geen geld in bodemloze putten, zoals we de laatste tijd zo vaak horen.

Tenslotte verwachten we van deze Staten-Generaal dat het geen praatbarak wordt, maar een echte dialoog mét resultaten voor de verkiezingen van juni. Wij vragen geen grote staatsvorming, maar wel meer autonomie. Autonomie en respect voor redacties die elke dag degelijke informatie brengen waar alle Vlamingen recht op hebben.

Meneer de minister-president, toen de crisis ook in de media voelbaar werd, hebt u gezegd: "Als de kwaliteit en de verscheidenheid van de pers in Vlaanderen in het gedrang komen, dan ben ik uw bondgenoot." Meneer de minister-president, wij rekenen op u!

DE VVJ-VERLANGLIJST VOOR DEZE EN DE VOLGENDE VLAAMSE EN FEDERALE OVERHEDEN

Pol Deltour

De VVJ en de mediacentrales van ACV, ABVV en ACLVB legden de Vlaamse overheid in het kader van de Staten-generaal van de Media van 19 maart een uitvoerige nota voor, houdende 'een zwart-, een wit- en een draaiboek over de mediacrisis en haar uitwegen'. In het laatste luik worden heel concrete pistes aangegeven om de positie van journalisten - en langs die weg de kwaliteit van het nieuws - te verbeteren. Op www.journalist.be vindt men de volledige tekst, hieronder gaat een synopsis. Met zowel Vlaams minister-president Kris Peeters (CD&V) als Vlaams minister van Werk Frank Vandenbroucke (sp.a) zijn intussen verkennende contacten gelegd over een en ander.

I. Leidraad voor de overheden

1. Pistes voor specifieke wetswijzigingen

a) Fiscale en parafiscale loonlastenverlaging voor de mediasector.

Als sector met een onmiskenbare maatschappelijke verantwoordelijkheid die vandaag in moeilijkheden verkeert, moeten de media kunnen rekenen op gunstmaatregelen met betrekking tot de loonkosten. Deze maatregelen mogen weliswaar enkel worden toegekend aan mediabedrijven die voldoen aan welbepaalde voorwaarden (zie verder onder 2).

b) Verbetering van de arbeidsvoorwaarden.

b.1/ Oprichting van een Paritair Comité voor de media. Op sociaal vlak zou het een stap vooruit zijn te kunnen beschikken over een ruim overleg- en reguleringskader voor de pers. Daartoe is de oprichting van een nieuw globaal PC voor alle media de meest aangewezen oplossing. Er moet op gelet worden dat in het nieuwe pc een duidelijke plaats wordt voorbehouden voor de AVBB/VVJ.

b.2/ Kwaliteit van de informatie veronderstelt kwaliteit van de arbeid. Afspraken dringen zich op over werktijden en uurroosters, overuren, thuiswerk, preciaire contracten, zelfstandigen, ruimte voor opleiding en bijscholing, aflijnen van de polyvalente inzetbaarheid, onregelmatige diensten, en dies meer.

b.3/ Inperking preciaire statuten zoals tijdelijke en interimcontracten.

b.4/ (Re)activering van oudere journalisten door gerichte sociale impulsmaatregelen.

c) Een betere sociale zekerheid voor zelfstandige journalisten.

c.1/ Vermoeden van arbeidsovereenkomst voor de sociale zekerheid. Conform het bestaande kunstenaarsstatuut, moeten alle journalisten die tegen betaling prestaties verrichten voor een mediabedrijf, voor de sociale zekerheid als werknemers worden beschouwd. Het gaat om een weerlegbaar vermoeden, dat enkel kan worden weerlegd door een zelfstandigheidverklaring van de journalist.

c.2/ Uitbreiding van het wettelijke aanvullende pensioenstelsel voor beroepsjournalisten naar zelfstandige beroepsjournalisten.

d) Auteursrechten.

d.1/ Verscherpings van de wetgeving op auteursrechten ter vrijwaring van de rechten van de auteur/journalist. De VVJ pleit voor een terugkeer naar het oorspronkelijke concept van een zuiver auteursrecht, dat de auteur opnieuw in ere herstelt en hem loon naar werken geeft. Financieel betekent dit dat voor elk hergebruik van een journalistieke bijdrage aanvullende auteursrechten zijn verschuldigd.

d.2/ Verduidelijking van het nieuwe fiscaal statuut van auteursrechten (zie vorige D)).

e) Het wettelijke beroepsstatuut van journalisten (wet van 30 december 1963 betreffende de erkenning van beroepsjournalisten).

e.1/ Eenmaking van de wettelijke statuten van beroepsjournalist (algemene informatiemediamedia) en journalist van beroep (gespecialiseerde informatiemediamedia).

Deze eenmaking leidt tot nog één enkel wettelijk statuut voor alle professionele journalisten.

e.2/ Versoepeling van het professionele combinatieverbod als erkenningsvoorwaarde voor beroepsjournalisten.

Een te strenge toepassing hiervan leidt ertoe dat beroepsjournalisten met preciaire arbeidsstatuten - vooral freelancers - onvoldoende bestaanszekerheid kunnen opbouwen.

2. Herijking van het federale en communautaire steunbeleid aan de media in functie van echte kwaliteitswaarborgen

Het gaat om goedkope post- en spoortarieven, een btw-vrijstelling, overheidscommunicatie, Vlaamse projectsteun... Tegen overheidssteun is niets principieels in te brengen zolang de onafhankelijkheid van de media volledig gevrijwaard blijft. De VVJ pleit ervoor de steun enkel nog toe te kennen aan redacties met minstens [10] beroepsjournalisten met een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur; met een sectorale en een bedrijfseigen cao; met een conventie over de werkvoorwaarden van freelancers; met een redactiestatuut; die de beroepsethische codes respecteren en de werking van de Raad voor de Journalistiek aanvaarden.

Steun mag bovendien enkel worden toegekend voor projecten die daadwerkelijk de kwaliteit van het nieuwsaanbod verhogen: een aangroei van het aantal beroepsjournalisten in vast dienstverband op de redactie; het opzetten van een redactionele ombudsdienst; investeringen in nieuwe redactionele logistiek; opleiding.

II. Leidraad voor de mediasector en -bedrijven

1. Sectorale pistes

- Oprichting van een Paritair Comité voor de Media.
- Een sectorale cao, mee door de VVJ/AVBB onderhandeld, aangevuld met een conventie over de werkvoorwaarden van de freelance journalisten.
- Erkenning van de beroepsethische codes en van de werking van de Raad voor de Journalistiek.
- Aanvaarding van een met de VVJ/AVBB opgesteld modelredactiestatuut dat de verhoudingen tussen directie, hoofdredactie en redactieraad vastlegt. Het redactiestatuut moet minstens bepalen dat een redactieraad wordt ingericht, die op een bindende manier wordt betrokken bij alle beslissingen van het mediahuis met een impact op de redactionele werking.

2. Scenario's op het niveau van de bedrijven

- Een bedrijfscabo die in aanvulling van de sectorale regeling de arbeidspositie van zowel loontrekkende als zelfstandige journalisten regelt.
- Erkenning van de beroepsethische codes en van de werking van de Raad voor de Journalistiek.
- Aanvaarding van een redactiestatuut in het verlengde van het modelredactiestatuut dat sectoraal met de VVJ/AVBB wordt opgesteld.

OOK FRANSTALIGE MEDIA MOETEN BESPAREN

Luc Vanheerentals

De lijst van mediabedrijven die wereldwijd wegens dalende advertentie-inkomsten moeten besparen, is ontzettend lang aan het worden. En ook bij onze zuiderburen slaat de crisis toe. Rossel (*Le Soir*), Roularta (*Le Vif*), IPM (*La Libre Belgique*, *La Dernière Heure*) en RTL-TVI hebben besparingsplannen aangekondigd. Enkel bij *Le Soir/Le Soir Magazine* en *Le Vif* moeten vooralsnog mensen verdwijnen, respectievelijk 52 en 4 in aantal. Bij RTL-TV zijn een aantal freelancers de dupe.

Alle ogen zijn momenteel gericht op Rossel waar de directie midden januari aankondigde 6 miljoen euro te willen besparen op de uitgeefactiviteiten (*Le Soir* en *Le Soir Magazine*). De helft van dat bedrag wil men vinden bij de personeelskosten. Rossel wil 52 jobs schrappen waarvan 30 bediendenjobs. De informatiefase van de onderhandelingen over het collectief ontslag verliep in eerste instantie zeer moeizaam, omdat de directie weigerde te antwoorden op syndicale vragen over de groepswinst. Bovendien is er onenigheid omdat de directie weigert de baremieke verhoging uit de vorige CAO (die eind 2008 afliep) toe te passen. Eind januari hebben de vakbonden een stakingsaanzegging ingediend.

“Uit de informatie die men ons inmiddels heeft bezorgd blijkt dat Rossel op het niveau van de groep 43 miljoen euro nettowinst heeft geboekt in 2008”, zegt vakbondsafgevaardigde Ricardo Gutierrez. “Bij *Le Soir* werd 1 miljoen euro verlies gemaakt. Het herstructureringsplan dat de directie voorstelt, is dus sterk overdreven. Volgens ons maakt men misbruik van de crisis om extra te besparen.”

Onder de 52 mensen die zouden moeten vertrekken zijn er 18 journalisten, waarvan 16 bij *Le Soir*. Die krant telde in 2000 nog 152 journalisten, momenteel zijn dat er 136. Ricardo Gutierrez: “Ondanks het feit dat we meer moeten gaan werken – onder meer door internet – zouden we het volgens dit plan nog eens met een achtste minder journalisten moeten doen. Dit zal ongetwijfeld ten koste gaan van de kwaliteit. Minstens rekenen we erop het aantal ontslagen met een tiental te kunnen verminderen. Als er naakte ontslagen komen wordt er zeker ge-staakt.”

Le Vif

Nog een ander persdossier maakte veel ophef in het Franstalig landsgedeelte: de vier ontslagen in januari bij *Le Vif/L'Express*. Het ging om de hoofdredactrice en drie journalisten met meer dan 20 jaar anciënniteit. Ondanks een zes dagen durende staking van alle *Vif*-journalisten en protestmails van Knack-journalisten, trok de Roulartadirectie de ontslagen niet in. Isabelle Philippon, een van de ontslagen journalisten, vertelde op de jongste algemene ledenvergadering van de AVBB hoe ze binnen de drie minuten na het vernemen van haar ontslag het redactiegebouw moest verlaten. Enkele dagen later kreeg ze amper twee uur tijd om het archief dat ze ge-

durende twintig jaar opbouwde te komen ophalen. De directie en de AJP zijn het momenteel nog steeds niet eens over de ontslagvergoedingen.

Ook in andere uitgeverijen werden besparingsplannen aangekondigd, zij het voorlopig zonder onmiddellijke gevolgen voor het personeel. Bij Sud Press wordt voor 1 miljoen euro bespaard op verlofdagen, verplaatsingskosten en de hoogste barema's van journalisten. Vertrekkers worden in 2009 niet vervangen. Bij Sud Press werd ook al in 2007 en 2008 geherstructureerd.

Ook bij IPM (*La Libre Belgique* en *La Dernière Heure*) worden vertrekkers niet vervangen. Dit bedrijf betaalt voortaan de gewone lonen deels op basis van de nieuwe fiscale regeling voor auteurs.

RTL-TVI voerde op zijn beurt een besparingsplan door. Ook daar geen ontslagen, maar freelancers krijgen merkkelijk minder opdrachten dan voorheen.

Bij *Editions de l'Avenir* (Corelio) is het momenteel rustig, maar ook dit bedrijf werd de voorbije jaren al twee keer geconfronteerd met een herstructurering.

Relativeren

De AJP, Franstalige zustervereniging van de VVJ, volgt de ontwikkelingen vanzelfsprekend op de voet. “We hebben het zeer moeilijk met al deze besparingen”, aldus Martine Simonis, nationaal secretaris van de AJP. “Op al deze redacties wordt het aantal journalisten almaar kleiner terwijl de werkdruk voor de overgeblevenen stijgt. We hebben ook veel vragen bij de noodzaak om op dit ogenblik zo fors te herstructureren. Zouden de bedrijven de gevolgen van de economische crisis niet beter wat relativeren? Overigens hebben de meeste van de betrokken media de afgelopen jaren op groepsniveau veel winst gemaakt. De AJP is bereid om met de directies te onderhandelen, maar zeker bij Rossel zien we het niet zitten om het verlies van zoveel jobs te aanvaarden.”

Vooral bij *Le Soir* zijn moeilijke onderhandelingen aan de gang. (Foto PhotoNews)

Net als in Vlaanderen is ook in Franstalig België een Staten-generaal van de Media op komst, zij het pas in het najaar. Fadila Laanan, gemeenschapsminister voor Media, heeft ter voorbereiding van alle mediabedrijven een volledig open boekhouding gevraagd. “De steun aan de pers is bij ons momenteel reeds gekoppeld aan criteria zoals naleving van de CAO, auteursrechten, deontologie en tarieven voor freelancers”, zegt AJP-secretaris Martine Simonis. “We vragen nu dat deze voorwaarden nog preciezer worden geformuleerd en dat de subsidies worden toegekend volgens een puntensysteem. Momenteel is het alles of niets en in de praktijk gaat natuurlijk geen enkele minister een mediabedrijf alle steun ontzeggen.”

VLAANDEREN IN 2020

- Open ondernemer
- De lerende Vlaming
- Slimme draaischijf van Europa
- Medisch centrum Vlaanderen
- Groen stedengewest

Vlaanderen in Actie is een ambitieus toekomstplan, dat Vlaanderen tegen 2020 bij de vijf Europese topregio's moet doen behoren. Vlaanderen munt in 2020 uit als een economisch innovatieve, ecologisch duurzame en sociaal warme samenleving.

Op het Forum van 20 januari 2009 werden **vijf doorbraken** voorgesteld, die Vlaanderen naar de top moeten brengen. Om de uitvoering van de doorbraken te bereiken, hebben de Vlaamse Regering, de sociale partners en het verenigingsleven het Pact 2020 ondertekend, waarin ze zich engageren om de doelstellingen na te streven.

Meer over ViA, de vijf doorbraakprojecten en het Pact vindt u op www.vlaandereninactie.be.

PETER RENARD: 'ALS IK MAAR OP DE ACHTERGROND BLIJF'

Ann Deceunynck

Op 18 maart pakte de *Vereniging voor Ruimte en Planning* uit met een totaal vernieuwd vakblad. De vzw komt op voor kwaliteit in de ruimtelijke ordening en de stedenbouw. Tegelijk worden ook de website en de nieuwsbrief onder handen genomen.

De man achter die frisse wind is Peter Renard, vroeger nog werkzaam bij Radio2-Antwerpen en *Knack*. Na zeventien jaar beroepsjournalistiek ging hij in 2000 aan de slag bij de SP(A), om vorig jaar zijn functie van kabinetschef van Antwerps burgemeester Patrick Janssens opnieuw in te ruilen, dit keer voor de titel van 'directeur-hoofdredacteur'. Peter Renard: "Ik wilde weer wat anders doen."

DJ: Je wordt binnenkort 50. Tijd om een balans op te maken?

Peter Renard: "Ik heb altijd al gezegd dat ik zes jaar bij de partij zou blijven, het zijn er uiteindelijk acht geworden. Met Patrick Janssens was alles op voorhand doorgesproken. Het is de bedoeling dat ik de VRP nieuwe impulsen geef. Eind juni heb ik afscheid genomen op het *Schoon Verdiep*, en na twee maanden vakantie ben ik op 1 september bij mijn nieuwe werkgever aan de slag gegaan."

Waarom naar de Vereniging voor Ruimte en Planning?

"De thema's ruimte en planning waren bij *Knack* reeds mijn terrein. Eigenlijk keer ik dus terug naar de sector waarover ik als journalist altijd geschreven heb. Aan vroegere collega's hoop ik nu voer te kunnen leveren voor nieuwe artikelen over stedenbouw en ruimtelijke ordening."

"Bij de VRP ga ik een nicheblad maken, dat vier keer per jaar verschijnt. Het eerste nummer is voor midden maart. We zullen veel oog hebben voor diversiteit en voor raakvlakken als economie, toerisme, landbouw, mobiliteit en de haven. De bedoeling is om het draagvlak voor kwaliteit in de ruimtelijke ordening en stedenbouw te verbreden. Per editie streven we naar een evenwicht tussen theorie, praktijk en beleid."

Hoe wordt het redactiewerk georganiseerd?

"Een redactieraad zal vier keer per jaar vergaderen. In de raad zetelen mensen uit de drie werelden van de VRP: de academische sector, de overheid en de studie bureaus. We streven naar het *sérieux* van een blad als *Ons Erfdeel*, maar hebben ook de ambitie om door te stromen naar de pers zoals *De Artsenkrant* dat doet. We willen een ernstig maar toegankelijk blad maken. De vorige hoofdredacteur verdient een standbeeld voor zijn - vrijwillige - inzet. Maar het werd tijd dat een professionele vernieuwing werd doorgevoerd. We gaan nu vooral op zoek naar samenwerkingsverbanden."

"De voorbije maanden heb ik overheden, organisaties en ver-

enigingen gecontacteerd in verband met hun belangstelling en bereidheid om mee te werken. Eén derde van de teksten zal aangeleverd worden door externe auteurs. Eén derde zal op bestelling geschreven worden door freelance journalisten. En het laatste deel neem ik voor mijn eigen rekening."

Hoe groot is je doelgroep?

"Op dit moment heeft het vakblad iets meer dan 900 abonnees. Ik hoop dat bestand te doen groeien tot 1.500 - al wil ik daar niet op afgerekend worden. We mikken op de belangstelling van de bevoegde schepenen en administraties in alle Vlaamse gemeenten, van provincieraadsleden en parlementsleden, maar ook van openbare bibliotheken én redacties. Tegelijk reken ik op de interesse van heel de aanverwante sector: de bouwwereld, architecten, de haven, het toerisme, de vastgoedsector..."

Wat heeft het eerste nummer in petto?

"We besteden onder meer aandacht aan de 'afbakening' van de stad Ieper. Daar is een interessante discussie bezig over de uitbreiding van een bedrijventerrein, dat botst op de loopgraven van de Eerste Wereldoorlog. Een andere bijdrage is gewijd aan de spaghettiknoep in Lummen. Er komt een artikel over de plannen voor de Antwerpse Scheldekaaien. En verder brengen we bijdragen over het nieuwe decreet rond Grond- en Pandenbeleid en over hoe de typisch Vlaamse ferment-

te er mee is gekomen door de Boerinnenbond."

Is je politieke carrière nu afgelopen?

"Ja, dat hoofdstuk is beëindigd. Wat ik doe, is niet te combineren met politiek. Ik ga me niet meer profileren. Maar dat hoeft dus ook niet."

Wat doet de directeur-hoofdredacteur nog, behalve een blad uitgeven?

"Ik heb de leiding van ons secretariaat, dat vier werknemers telt. De recente verhuis van Brussel naar Antwerpen heeft uiteraard veel organisatie gevergd. De VRP organiseert diverse soorten activiteiten, vooral vormingen. In november is er telkens een *Werelddag*, zo'n beetje het hoogtepunt van ons werkjaar. We geven ook regelmatig een digitale *Nieuwsbrief* uit, en de website wordt tegen maart volledig vernieuwd."

"Ik wilde wel directeur worden, maar dan op voorwaarde dat ik op de achtergrond kan blijven. Ook als kabinetschef bleef ik op de achtergrond, op de voorgrond stond de burgemeester. Op die plaats staan bij de VRP de voorzitter van onze vereniging en de experts die echt iets van stedenbouw en ruimtelijke ordening kennen."

Peter Renard over het nieuwe VRP-magazine: 'Tussen *Ons Erfdeel* en *De Artsenkrant* in'. (Foto Johan Van Cutsem)

Raad voor de Journalistiek

Beslissing over de klacht van de heer Michiel Van Daele, burgemeester van Tielt, tegen de heer Martin Tytgat, journalist

Met een aangetekende brief van 2 oktober 2008 dient de heer Michiel Van Daele klacht in tegen journalist Martin Tytgat. Aanleiding is een artikel van de hand van Tytgat dat in de regionale editie van *Het Nieuwsblad* van 6 september 2008 is gepubliceerd onder de titel 'Reis naar Polen krijgt staartje'. (...)

DE FEITEN

Klager is burgemeester van de stad Tielt. Op de gemeenteraad van 4 september 2008 wordt bij de bespreking van de stadsrekening 2007 voorbehoud gemaakt door een raadslid van de oppositie. Die heeft vragen over een reis naar Polen die de burgemeester en een schepen hebben ondernomen, samen met hun partner en met enkele paters Minderbroeders. In *Het Nieuwsblad* van 6 september brengt Martin Tytgat verslag uit over de gemeenteraadszitting en geeft hij er ook achtergrondinformatie bij. Klager heeft daarna een recht van antwoord gevraagd aan *Het Nieuwsblad*, maar zijn verzoek is door de krant afgewezen.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Vooraleer op de grond van de klacht in te gaan, betoogt de advocaat van klager dat de hoofdredactie van *Het Nieuwsblad* geen partij is in de betwisting, en hij vraagt daarom om de stukken die door haar aan de Raad voor de Journalistiek zijn bezorgd uit het dossier te verwijderen. Deze stukken betreffen de briefwisseling die er geweest is tussen klager en de krant in verband met diens recht van antwoord. Gebruik maken van deze stukken komt volgens klager bovendien neer op een schending van het briefgeheim.

Klager voert aan dat de berichtgeving in de krant van 6 september 2008 fout is en een verkeerde voorstelling van zaken geeft. Uit de notulen van de gemeenteraadszitting blijkt dat het oppositielid 'vragen heeft' bij de uitgaven van de reis naar Polen. Onder meer door het gebruik van de titel 'Reis naar Polen krijgt staartje' en de zinsnede 'de S.P.A heeft er moeite mee...' insinueert de journalist dat er sprake was van belangenvermenging en strafbare feiten. De journalist laat ook uitschijnen dat er op de gemeenteraad uitvoerig over de reis naar Polen is gediscussieerd, wat niet het geval was. Klager wijst er nog op dat alle uitgaven in verband met de reis naar Polen zijn gebeurd conform een eerdere beslissing van de gemeenteraad, en hij noemt het artikel daarom een voorbeeld van tendentieuze berichtgeving.

Namens *Het Nieuwsblad* antwoordt advocaat De Vroe dat de krant die het artikel heeft gepubliceerd wel degelijk betrokken partij is in de betwisting. De briefwisseling in verband met het recht van antwoord is relevant omdat ze aangeeft dat de krant zich in de zaak zeer redelijk heeft opgesteld. Ze

heeft dan ook het recht om die stukken over te maken aan de Raad voor de Journalistiek.

Journalist Tytgat voert aan dat hij zijn werk slecht zou hebben gedaan als hij niet zou hebben bericht over het incident dat zich op de gemeenteraad heeft voorgedaan. Tytgat erkent dat de zaak op de zitting maar kort ter sprake is gekomen, maar hij heeft nadien zowel het oppositieraadslid om meer verduidelijking, als ook de burgemeester om een reactie gevraagd. Tytgat wijst erop dat bijna de helft van zijn artikel is besteed aan de reactie van de burgemeester. Hij betoogt dat de bewoordingen van het artikel niet tendentius zijn, en dat de informatie die hij na de zitting heeft ingewonnen in het artikel is verwerkt en correct is weergegeven.

BESLISSING

Over de voorafgaande vraag van klager:

De hoofdredactie van *Het Nieuwsblad* is beroepsethisch mee verantwoordelijk voor wat in de krant wordt gepubliceerd. Zij heeft dan ook het recht om zich als betrokkene in het debat te laten vertegenwoordigen en stukken aan het dossier toe te voegen. De stukken die de hoofdredactie heeft bezorgd, betreffen de briefwisseling die er tussen partijen is gevoerd over het recht van antwoord van klager, dat door de krant is afgewezen. De Raad voor de Journalistiek is niet bevoegd om zich uit te spreken over de juridische redenen waarom dit is gebeurd.

Over de grond van de klacht:

De Raad voor de Journalistiek stelt vast dat de journalist correct heeft weergegeven wat het oppositielid in de gemeenteraad heeft aangevoerd. Na afloop van de gemeenteraad heeft de journalist bijkomende verduidelijking gevraagd aan het oppositielid, en heeft hij ook een reactie gevraagd aan de burgemeester. Op die manier kon het incident in zijn context worden geplaatst. Dat in het artikel niet meteen duidelijk wordt gemaakt dat de uitlatingen van het oppositielid na de gemeenteraad zijn gebeurd, en niet tijdens de gemeenteraad, maakt op zich geen beroepsethische fout uit. Klager heeft in het artikel van 6 september 2008 uitgebreid de kans gekregen om zijn standpunt naar voren te brengen en om te reageren op de beweringen van het oppositielid. Het gebruik van de bewoordingen '...krijgt een staartje' en '...heeft er moeite mee...' kan bezwaarlijk als tendentius worden beschouwd.

De Raad voor de Journalistiek is daarom van oordeel: De klacht is ongegrond

Brussel, 12 maart 2009

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek over de klacht van de firma *Global Smile* tegen *Gazet van Antwerpen* en mevrouw Sabine Deman, journaliste

Met een faxbericht van 29 mei 2008 dient advocaat Jan Gillis namens zijn cliënte, de firma *Global Smile*, klacht in tegen *Gazet van Antwerpen* en journaliste Sabine Deman naar aanleiding van een artikel dat in de krant van 2 mei 2008 is gepubliceerd onder de titel 'Tandprothesen uit China zijn giftig'. (...)

DE FEITEN

In *Gazet van Antwerpen* van 2 mei 2008 brengt journaliste Sabine Deman verslag uit van een tussenkomst van kamerlid Raf Terwingen, die aan de minister van Volksgezondheid vraagt om op te treden tegen de invoer van Chinese tandprothesen die gevaarlijke stoffen bevatten. In het artikel wordt de firma *Global Smile* genoemd, die dergelijke prothesen invoert. Op dezelfde dag neemt de heer De Pauw van *Global Smile* telefonisch en per email contact op met de journaliste, en bezorgt hij haar via email een foto en een reactie van het bedrijf. In *Gazet van Antwerpen* van 3 mei 2008 wordt de tekst van *Global Smile* vrijwel integraal opgenomen.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

De advocaat van de klagende partij voert aan dat *Global Smile* in het artikel van 2 mei 2008 onterecht in diskrediet wordt gebracht door het bedrijf te koppelen aan de invoer van giftige tandprothesen uit China, waar het geen uitstaans mee heeft. De berichtgeving is daarom onjuist en onzorgvuldig, vindt *Global Smile*. De journaliste heeft zich gebaseerd op één enkele bron, kamerlid Terwingen, ze is daarna op zoek gegaan naar een firma die tandprothesen invoert en ze is zo bij de website van *Global Smile* terechtgekomen. In plaats van contact op te nemen met *Global Smile*, zodat het bedrijf kon reageren op de beschuldigingen, heeft de journaliste alleen enkele citaten van de website in haar artikel overgenomen.

Global Smile vindt ook dat het tweede artikel, dat is gepubliceerd in de krant van 3 mei 2008, onvoldoende de fouten van het eerste artikel rechtzet. In het tweede artikel worden geen excuses aangeboden, wordt niet verduidelijkt dat het om een rechtzetting gaat en is geen rekening gehouden met de opmerkingen van *Global Smile*. In tegenstelling tot de afspraken is er bij het tweede artikel ook geen foto geplaatst en is het stuk zeer klein en onderaan op de voorlaatste pagina van de krant gepubliceerd, aldus nog *Global Smile*.

Gazet van Antwerpen betoogt dat de journaliste zorgvuldig te werk is gegaan. De informatie in het artikel van 2 mei 2008 was correct. De informatie over *Global Smile* was over-

genomen van de website van het bedrijf, en daarom was het niet nodig om nog bijkomend met het bedrijf contact op te nemen. *Gazet van Antwerpen* voert ook aan dat in het tweede artikel, dat in de krant van 3 mei 2008 is gepubliceerd onder de titel 'Global Smile: "Onze Chinese prothesen zijn beter dan de Belgische"', uitvoerig het standpunt van *Global Smile* wordt hernomen en bevestigd. Er was geen reden om in dat artikel iets recht te zetten, om excuses aan te bieden en om een foto bij dit artikel te plaatsen. *Gazet van Antwerpen* wijst er nog op dat het tweede artikel gepubliceerd werd op een pagina met berichten over producten uit China.

BESLISSING

Het artikel in *Gazet van Antwerpen* van 2 mei 2008 behandelt een aspect van een gevoelige materie zoals de volksgezondheid. De bewering dat giftige tandprothesen worden ingevoerd is bovendien een ernstige beschuldiging. Daarom was het aangewezen om het bedrijf dat hiermee in verband wordt gebracht te contacteren voor de publicatie en het de kans te geven om te reageren op die beschuldiging (Zie ook: RvdJ 2005-06, *Baha'is t/ Rabaey en De Morgen*; RvdJ 2008-02, *Slangen t/ Knack en Draulans*; RvdJ 2008-12, *Meeuws t/ Voetbalmagazine en 'T Kint*; RvdJ 2009-01, *De Cuyper-Huylebroeck t/ De Morgen en Cochez*). Dit wederhoor heeft niet plaatsgevonden. Het citeren van enkele passages uit de website van de klagende partij kan niet beschouwd worden als een ernstige poging tot wederhoor van het in opspraak gebrachte bedrijf.

Het artikel van 3 mei 2008, dat de dag nadien in de krant is gepubliceerd, bevat vrijwel integraal het standpunt van de klagende partij. Uit de overgelegde stukken blijkt niet dat er tussen partijen een akkoord bestond om dit artikel gepaard te laten gaan met het aanbieden van verontschuldigingen en de publicatie van een foto. In het artikel van 3 mei 2008 is aan de klagende partij een uitgebreid wederwoord verleend op de beweringen van het artikel van de dag voordien. De krant heeft overigens het recht om te bepalen op welke manier dit dient te gebeuren (Zie ook: RvdJ 2006-10, *Vijt en Mortelmans t/ Het Laatste Nieuws*).

Daarom is de Raad voor de Journalistiek van oordeel: De klacht is gegrond voor zover het de berichtgeving van de krant van 2 mei 2008 betreft.

Brussel, 12 maart 2009

Iconen van de Vlaamse journalistiek

JAN VAN ROMPAEY: 'IK HEB ALTIJD EEN HEERLIJKE

In 2005 moest hij officieel met pensioen na een carrière van veertig jaar als radio- en televisiemaker voor talkshows van eigen bodem kijken. "Ik heb een constante kwaliteit nagestreefd zonder de Uytterhoeven"

"In november van vorig jaar ben ik aan mijn rug geopereerd. Het bracht een ommekeer bij me teweeg: ik heb de afgelopen maanden nauwelijks iets gedaan, behalve genieten van de rust. Mede daardoor is het stil geworden rond de plannen die Dirk Tieleman en ik hadden om programma's te gaan maken voor vijftigplussers.

We hebben het idee aangeboden aan de VRT en VTM, die er geen brood in zagen. Een digitale zender vinden, dat was dan weer géén probleem. Maar onze doelgroep bestaat vooral uit mensen die een televisiestation liefst associëren met een nummer op hun afstandsbediening.

Toen ik in 2005 met pensioen ging, nam ik me voor: niemand zal het merken, ik ga gewoon door. Ik werkte aan een tweede reeks van *Lotgenoten* voor Eén. Helaas, op een gegeven ogenblik kreeg ik te horen dat het niet meer hoefde. Niet dat ik het er voer als een ezelsstamp na zoveel jaren trouwe dienst in het Huis. Maar ik vond de argumenten onredelijk. Men

vond me te oud om nog op het scherm te komen. En wat nog meer gewicht in de weegschaal wierp: ik trok zogenaamd een te oud publiek aan. Bovendien kreeg ik het verwijt dat het tempo van het programma te traag was. Net nu ik eindelijk de kunst verstond om mensen te laten uitspreken! De beslissing om de tweede reeks van *Lotgenoten* te schrappen, viel tijdens de vakantie. Later kwamen personen uit de VRT-hiërarchie me vertellen: 'Waren wij erbij geweest, dan had de zaak een andere afloop gekend.' Ach, misschien was de tweede reeks nooit zo goed geworden als de eerste. Laat ik mezelf troosten met de gedachte dat ik bij de openbare omroep op een mooie manier ben gestopt. Nadien heb ik voor Vitaya nog de reeks *Dorp* in de stad gemaakt: interviews in het Universitair Ziekenhuis Gasthuisberg in Leuven. Toen kwam die rugoperatie. Die heeft me aan het denken gezet. Waarom moet ik nog als een gek blijven werken? Zou ik het geluk niet beter zoeken in andere dingen? Om maar iets te noemen: ik wil al zo lang mijn aanzienlijke verzameling langspeelplaten eens keurig ordenen en het kaf van het koren scheiden."

"Fysiek was ik een gezegend mens. In al die jaren heb ik maar één keer verstek moeten laten gaan voor een uit-

zending. Vanwege een niercrisis besloot ik me tijdens een aflevering van *Ombudsjan* te laten vervangen door Lies Martens. Het ergste van al: in de loop van de namiddag voelde ik me alweer in staat om het programma te presenteren. Maar dat durfde ik mijn redactie niet meer te

"Ik kreeg het verwijt dat het tempo van het programma te traag was. Net nu ik eindelijk de kunst verstond om mensen te laten uitspreken." (Foto Maitrise)

melden, want die had intussen al een heel nieuw scenario in elkaar gestoken.

Ik denk dat ik nu de tol betaal van mijn jarenlang zwoegen. En van het overschrijden van de grenzen van mijn lichaam. Ik heb programma's gepresenteerd met migraine, hevige tandpijn en alle andere ongemakken die een mens kunnen overkomen. Het was nooit een reden om weg te blijven. Dát, samen met de zich cumulerende stress, wrekt zich vroeg of laat. Achteraf bekeken had ik eerder moeten stoppen met de rechtstreekse talkshows, om me opnieuw op het reportagewerk te richten."

"Ik heb altijd een heerlijke vrijheid genoten bij de openbare omroep. Met mijn redactie vormde ik een autonoom eiland in het VRT-gebouw. Alleen in uitzonderlijke gevallen moest ik verantwoording afleggen bij de bazen. Daarom ben ik nooit bezweken voor de verleiding van het grote geld. Op een avond nodigden Mike en Guido me uit voor een etentje in een restaurant over de taalgrens. Ze wilden me graag naar VTM laten overkomen. Ik kreeg een contract van vijf jaar aangeboden: zeven miljoen Belgische frank (175.000 euro) per jaar. Voor mij een duizelingwekkend bedrag. Want hoewel ik het gezicht van toptien-programma's als

VRIJHEID GENOTEN BIJ DE OPENBARE OMROEP'

de VRT. Van *Argus en Zeker weten?* tot *Jan Publiek* en *Ombudsjan*: Jan Van Rompaey (68) leerde zijn volk naar pieken te halen."

Argus en Zeker weten? was, had ik bij de openbare omroep maar de gewone wedde van journalist-producer. 'En het eerste jaar hoef je niet eens iets te maken', glimlachte Mike. 'Vlieg eerst maar een beetje rond in de wereld.' Heel aanlokkelijk allemaal, maar toch heb ik niet getekend. En ik heb er nooit spijt van gehad. Vrijheid heeft haar prijs. Later is de VRT me trouwens beduidend beter gaan betalen dan volgens het officiële barema.

Mijn moeilijkste tijd was toen ik in de jaren zeventig en tachtig voor het reportagemagazine *Terloops* werkte. Mijn drie collega's en ik waren losse reporters, zeg maar vrijbuiters. Door nogal wat journalisten van de nieuwsdienst werden we met de nek aangekeken. Het argument dat ze steevast hanteerden: 'Julie hebben geen examen afgelegd.' Om ons sterker te voelen, lieten we ons alle vier aansluiten bij een vakbond. Tot we inzagen dat die vakbonden blijkbaar aan de kant stonden van de journalisten in vast dienstverband, die zich tegen ons keerden. Toen hebben we maar meteen weer een einde aan ons lidmaatschap gemaakt. (lacht)

Later, voor mijn talkshows, deed ik zelf ook een beroep op contractuelen. Op het einde sloeg de bureaucratie steeds meer toe. Opeens moesten drie van mijn redactieleden een examen afleggen. Ik heb dat nog proberen te voorkomen, maar dat is me niet gelukt. Ik ervoer het als een nederlaag – zeker toen bleek dat twee van die drie mensen niet slaagden voor dat examen en moesten opstappen. Eigenlijk vind ik zo'n examen voor researchers – alweer een oude vakbondseis – nogal onzinnig: theoretische kennis heeft niets te maken met de praktijk. Toen Jan Ceuleers nog directeur-generaal televisie was, had ik meer invloed. Ik herinner me hoe in een bepaalde periode onder mijn redactieleden enige onrust ontstond: ze waren al drie maanden

niet meer betaald, door een vertraging bij de boekhoudkundige dienst. Toen vond ik dat ik moest ingrijpen. Op maandag zei ik tegen de eindregie: 'Hou voor morgen maar een speelfilm klaar, want het is niet zeker dat mijn programma op antenne gaat.' Dat dreigende bericht drong natuurlijk snel door tot bij de top. Na een kwartier kreeg ik al een telefoontje van Jan Ceuleers: 'Wat is er aan de hand?' Toen heeft hij ervoor gezorgd dat mijn medewerkers langs de kassa mochten passeren om een voorschot op hun loon te innen."

"Goeie researchers zijn onontbeerlijk voor een radio- of televisieprogramma. Ze vormen een ras apart. Bij de aanwerving liet ik me leiden door mijn intuïtie. Op een gegeven ogenblik zei ik: 'Ik denk dat we inderdaad samen in zee kunnen gaan', waarna ik keek naar de ogen van de sollicitant. Als die gingen blinken, wist ik: dit is iemand die het héél graag zou doen. Als er gewoon een rustig 'Dank u wel' als antwoord volgde, dacht ik: dit ziet er niet goed uit. Ik had graag enkele vrouwen op mijn redactie. Omdat research in hoofdzaak betekent: mensen ervan overtuigen om naar de studio te komen. Vrouwen zijn daar sterker in, gebruiken daar andere tactieken voor dan mannen. Vaak vond ik ze

"Alleen in uitzonderlijke gevallen moest ik verantwoording afleggen bij de bazen. Daarom ben ik nooit bezweken voor de verleiding van het grote geld." (Foto Maitrise)

ook dapperder. Een van mijn vrouwelijke medewerkers schrok er nooit voor terug om, al dan niet met een verborgen camera, aan te kloppen bij een oplichter. En ook niet om de betrokkene op straat nog eens opnieuw aan te klampen, terwijl de camera dat vastlegde.

Soms kom ik nog mensen tegen die me zeggen: 'Ik ben ooit heel kwaad op u geweest, hoor.' Dat is dan niet zelden een woordvoerder van een firma. Van zulke figuren kreeg ik weleens het verwijt dat ik ze in de val had gelokt. Toegegeven, zeker bij *Ombudsjan* schaamde ik me er niet

Iconen van de Vlaamse journalistiek

voor om een lichte vorm van chantage te gebruiken, waardoor ze niet anders konden dan naar de studio af te zakken. Zo heb ik toch wel wat vijanden gemaakt: Electrabel, Belgacom, Telenet... Ach, het hoorde er allemaal bij, in het publieke belang. En in de meeste gevallen was de boosheid niet van lange duur. Af en toe kregen we een deurwaarder over de vloer, met een dwangsbrief waarmee hij probeerde te beletten een bepaald onderwerp aan bod te laten komen. Dan werd die man bij het betreden van de redactievloer op applaus onthaald, iets wat hij ongetwijfeld niet elke dag meemaakte.

Ik ben er trots op dat ik met mijn programma's een aantal dingen heb kunnen afdwingen voor mensen, die het anders niet hadden gehaald tegen het systeem. Het medium als wapen. Van één ding heb ik spijt: het item dat we in *Argus* brachten rond John Massis, de zichzelf graag afficheerde als 'de sterkste man van de wereld'. We hadden ontdekt dat hij op zoek was naar een vrouw en daarom een contactadvertentie had geplaatst. In de uitzending confronteerde ik hem daarmee tijdens een telefonisch gesprek. Ik vond dat op dat moment geoorloofd, omdat ik redeneerde: hij is er altijd als de kippen bij om reclame te maken voor zichzelf. Later heb ik mijn mening bijgesteld. Massis kon zich niet behoorlijk verdedigen, was duidelijk ongelukkig, en zo kreeg mijn interview een pijnlijke bijmaak. In een theatervoorstelling heeft Johan Heldenbergh enkele jaren geleden de link gelegd tussen dat gesprek en Massis' zelfmoord, maar dat is absoluut onterecht. Enkele weken na de uitzending heeft de krachtpatser me namelijk nog zelf opgebeld om te zeggen dat hij een vriendin had en dat hij geen rancune voelde tegenover me. Maar nogmaals: ik zou het nu niet meer doen."

"Iedereen ontmoet in zijn leven een paar mensen die voor een belangrijk keerpunt in zijn bestaan zorgen. Begin jaren zestig maakte ik al op een amateuristische manier radio bij een ziekenhuisomroep in het West-Vlaamse Sijsele. Ik schreef een briefje naar de toenmalige BRT. Of ze daar geen verroeste hoofdtelefoon voor me op overschot hadden? Radioproducer Jan Geysen, de vader van Bettina, liet me weten: 'We hebben hier alléén maar verroeste hoofdtelefoons. Maar afgezien daarvan: we moeten eens met elkaar praten.' Dankzij hem kreeg ik een rubriek in *De ramen open*, een programma 'voor zieken en herstellenden'. Ik besprak nieuwe platen, al had ik aanvankelijk niet eens een plattendraaier, laat staan dat ik beschikte over nieuwe platen. Zo ging voor mij de bal op radiogebied aan het rollen. Ik ben radio blijven maken tot in 1983. De laatste tien jaar op zondagmiddag bij Omroep Brabant, met *Janalleman* als uitschieter. Daarmee haalde ik meer dan één miljoen luisteraars. Nu ja, er was nog geen concurrentie van *De zevende dag* en zo."

"Voor de televisie was mijn kennismaking met Jan Van der Straeten cruciaal. Ik mocht vanaf de tweede helft van de jaren zestig deel uitmaken van zijn *Echo*-ploeg. Omdat ik uit het studentenmilieu kwam, lag de luchtige toon van *Echo*

me prima. Wij, reporters van *Echo*, leefden bij de gratie van de warmte die de man en vrouw in de straat toen nog uitstraalden. Ze vertelden ons hun verhaal en, hoe lokaal het ook was, het had een grotere impact dan wat in het serieuze journaal aan bod kwam. Misschien zal ik in die tijd wel eens een ironische brug te ver gemaakt hebben, maar het paste bij de toon van *Echo*. Hoe je het ook wendt of keert, de mensen lijken me nu toch wel kouder geworden. Ze zijn niet meer zo dorpsgezind. Aan de andere kant: de dorpsolidariteit is misschien verdwenen, maar nu heb je televisiecampagnes als *Kom op tegen kanker* waar de massa zich voor engageert. *Echo* daarentegen moest het hebben van het kleinschalige: dorpsfilosofen, stoeten, processies en alles wat met plaatselijke sfeer te maken had. 'Nieuws in de marge', zo noemden we het graag. Dat bleef ook zo toen *Echo* halverwege de jaren zeventig werd opgevolgd door *Terloops*. Daarvoor trok ik bijvoorbeeld naar Beiroet zodra daar een staakt-het-vuren was in de burgeroorlog. Dat liet me toe een beeld te geven van het alledaagse leven in zo'n gekwelde stad. In dat opzicht

'Goeie researchers zijn onontbeerlijk voor een radio- of televisieprogramma.'

'Ze vormen een ras apart.'

waren we voorlopers van de achtergrondinformatie die magazines als *Koppen* en *Telefacts* tegenwoordig leveren.'

"Zowel in mijn radio- als televisieprogramma's maakte ik graag gebruik van de nieuwste technische snuffjes. Dat heeft met mijn afkomst te maken: mijn vader was een ingenieur. Hoe meer schermen ik voor me had tijdens een talkshow, hoe meer telefoonlijnen ik kon bedienen, hoe liever ik het had. Dat er soms iets misliep omdat ik in alle hectiek weer eens een verkeerde toets had ingedrukt, nam ik er graag bij. Het was bijna een verantwoording naar de kijker toe: kijk, we gaan wel degelijk rechtstreeks.

Ik heb zelfs ooit met het plan gespeeld om een permanente televoting te houden over de persoon met wie ik aan het praten was. Als het aantal mensen dat mijn *interview* niet meer kon pruimen, te groot werd, zou ik het gesprek afbreken. Technisch was zoiets perfect haalbaar, maar ik heb mijn voornemen toch maar niet in de praktijk gebracht. Er zouden vermoedelijk niet veel mannen en vrouwen meer naar de studio hebben willen komen." (lacht)

"Dé grootste Vlaamse televisiefiguur van de afgelopen decennia blijft voor mij sowieso Mark Uytterhoeven. Hij was de man van de hoge toppen, waarna hij zich telkens weer voor geruime tijd terugtrok. Terwijl ik veeleer een constante kwaliteit nastreefde, zonder de Uytterhoeven-pieken te halen. Ik heb mezelf overigens nooit een heel goede presentator gevonden, ik voelde me in de eerste plaats journalist. En ik heb het niet gedaan om de bekendheid, maar omdat ik het zo'n leuke job vond. Al is het natuurlijk een warm gevoel als een chauffeur speciaal uit zijn wagen stapt, omdat hij me toevallig op straat ziet. Hij schudt me de hand en zegt: 'Ik wil u graag bedanken voor al die mooie programma's die u al die jaren hebt gemaakt.' Dan denk ik: het heeft blijkbaar toch iets betekend."

GERECHTSVERSLAGGEVING DE SCHAAMTE VOORBIJ

Gust Verwerft

Duizend assisenprocessen en veertig journalistieke jaren later. Chaos op de persplaatsen tijdens het proces Kenny Bolle in Brugge. Het is vroeger anders geweest. En dit vroeger is niet zo lang geleden, hooguit tien jaar. Dus nog voor de periode dat de persbedrijven aan de grote reorganisatie, annex grote schoonmaak begonnen.

Toen zaten journalisten in het eerbiedwaardige Hof van Assisen bij het begin van de zitting op hun vaste stek en ze verlieten diezelfde stoel pas tijdens pauzes of aan het einde. Uit de zitplaatsen kon men een rangorde afleiden. Louis De Lentdecker zal altijd op de eerste stoel. De journalisten waren deftig en proper gekleed, hoe arm ze ook waren. Uit eerbied, zo heette dat. Eerbied werd trouwens aan de ingang van de zaal opgelegd door de rijkswacht. T-shirts, korte of gerafelde broeken, sandalen, topjes, blote buiken, kauwgom, proviand, gsm. Het mocht niet en het kon niet en niemand die er toen aan dacht om in de outfit van een vakantieganger in een justitiepaleis te werken.

De rijkswacht werd inmiddels afgeschaft en vestimentaire decadentie brak los, helaas ook bij de journalisten die binnen de kortste tijd het respect verkwanselden dat door vorige generaties met veel verstervingen was opgebouwd.

Ik heb dat zien veranderen, op enkele jaren tijd. Het is begonnen met een madame van *Gazet van Antwerpen* die, overigens altijd veel te laat en opzichtig, met een blote buik

naar de zittingen kwam. Als antireclame voor haar krant was het een voltreffer.

Vandaag zitten we in de chaos en in de anarchie. Een perskaart is niet nodig want geen mens die er aan de ingang nog om vraagt. Behalve in Antwerpen is er geen syndic voor de pers meer. En zo die toch zouden bestaan, dan is hun bestaan mij onbekend.

In Brugge, voor een simpel proces maar met Jef Vermassen op de affiche, stortten allerhande nieuwe journalisten, technici en ongelooflijk veel radio en tv-mensen zich op de veertien persplaatsen. Twintig plaatsen te weinig, zeg maar. Ook columnisten daagden op. Iedereen gooide zich dagenlang met zijn achterste op stoelen die toevallig niet bezet waren. We beleefden het kinderachtige spelletje van opgestaan-is-plaats-vergaan. Wie zich even naar het toilet waagde, wist dat iemand anders op zijn plaats zou zitten. Vooral de columnisten van één dag bleken daarin specialisten.

De hele week was het de journalistieke schaamte voorbij en in de bomvolle zaal hebben honderden toeschouwers er zich mee geamuseerd. Ja, ik heb mij dat als oude mens aange trokken. Al wie daar zat, zou mijn zoon, dochter, kleinzoon of kleindochter kunnen zijn. Ik kon na twee dagen extra zitplaatsen afpingelen en een minimum aan afspraken doordrukken. Laat ons uit deze verschrikkelijke week leren dat de doortochten van Jef Vermassen niet meer zonder perssyndic kunnen. En de schrijvende pers moet weer de kans krijgen om te schrijven. Meer moet dat niet zijn.

In de prijzen vallen?

Prijs voor Onderzoeksjournalistiek 2009

Voordrachten voor De Loep tot 16 april 2009

Onderzoeksjournalisten doen vaak baanbrekend werk. Ze roeien op tegen de stroom van bezuinigingen en de waan van de dag. De Loep is een erkenning voor het beste in de Nederlandse en Vlaamse onderzoeksjournalistiek. Ook dit jaar kan een ieder één of meerdere producties voordragen. Om voor de prijs in aanmerking te komen, moet het werk zijn gepubliceerd in de periode 1 april 2008 tot en met 31 maart 2009. Voordrachten kunnen gedaan worden via de website van de VVOJ:

www.vvoj.nl > De Loep > aanmelden.

De sluitingsdatum is 16 april 2009.

V

V

+

J

www.vvoj.nl bestuur@vvoj.nl www.vvoj.be

Vereniging van Onderzoeksjournalisten

De deadline voorbij

NET ALS POLITICI EN POOIERS

Kristof Clerix
MO*

Begin er maar aan. Je krijgt een tip van de vredesbeweging over illegale wapentrafiëk: containers vol tankonderdelen afkomstig uit Duitsland belanden via de haven van Antwerpen via een tussenstop in Nederland uiteindelijk in Eritrea. Het transport gebeurt op een schip dat vaart onder de vlag van Antigua en is gecharterd door een Deens bedrijf. Zo'n verhaal krijg je in een eentje nooit rond. Te complex, te internationaal. Toen op de redactie van MO* zo een tip binnenliep, leek het onderzoek naar de wapentrafiëk dan ook een onmogelijke opdracht. Maar met de hulp van een Nederlandse en Deense journalist lukte het wél. De Nederlandse collega wist op basis van zijn contacten binnen de haven van Rotterdam de naam en vaaroute van het schip te achterhalen. De Deen viste uit wie de kapitein was en legde de rol van de Deense overheid bloot. Door de krachten te bundelen, zijn we er al bij al vrij goed in geslaagd een reconstructie te maken van de zwendel in tankonderdelen. Kortom, samenwerken is de boodschap.

Nu geldt dat niet enkel voor verhalen met een internationale dimensie. Ook voor binnenlandse stories is mijn ervaring dat je samen veel meer gedaan krijgt dan alleen. Dat gaat zo: je spreekt af met een collega van een ander medium (bij voorkeur op café, met een Blonde Leffe), toetst hypotheses af en brainstormt over strategieën om zo veel mogelijk informatie te verzamelen. Je legt je adresboekjes naast mekaar, spreekt af wie welke bronnen contacteert en je gaat aan de slag. Klinkt logisch en efficiënt. Alleen: hoe vaak gebeurt dat? Op een of andere manier slagen wij, journalisten, er veel te weinig in over de grenzen van concurrerende media de handen in mekaar te slaan. Integendeel. Wanneer een krant of weekblad uitpakt met een scoop, zal de concurrentie er alles aan doen om die een dag later te ontkrachten. Of het publiek op die manier beter geïnformeerd wordt, maakt niet uit.

Om een voorbeeld te geven uit een domein dat ik de voorbije jaren vrij intensief heb gevolgd: leg de berichtgeving in een paar grote Vlaamse kranten over de Staatsveiligheid naast mekaar. In de ene krant krijg je de indruk dat de geheime dienst echt nergens voor deugt en maar best zo snel mogelijk opgedoekt wordt. In de andere lijkt het alsof de Staatsveiligheid de enige garantie is dat wij in België nog levend rondlopen – ik trek het wat op flessen, maar de boodschap is wel duidelijk vermoed

ik. Wat moet je daar als lezer mee? Is het niet onze taak als journalist om het publiek zo goed mogelijk te informeren?

Het punt is dat iedereen samenwerkt: wapenhandelaars, drugdealers, pooiers, speurders, magistraten, sportlui, spionnen, bedrijfsleiders, academici, woordvoerders, politici... Alleen journalisten doen dat nauwelijks of nooit. Wegens concurrentiedwang, wegens onze grote ego's en ik weet niet waarom nog allemaal. Toch ben ik er van overtuigd dat samenwerken uiteindelijk de enige manier is om moeilijke dossiers fatsoenlijk uit te pluizen. Jij hebt goede contacten bij de ene dienst, je 'concurrent' heeft mannetjes bij een andere. Ieder brengt op basis van zijn bronnen een deel van het verhaal, maar het volledige plaatje ontbreekt vaak. En daarom, bij deze, een oproep om eens wat vaker de koppen bij mekaar te steken. Niet alleen binnen je eigen redactie maar ook – en vooral – met collega's van andere media.

Waarom niet op tijd en stond informeel samenkomen met andere journalisten van pers, radio en tv die over dezelfde thema's schrijven? Ga gezamenlijk na welke belangrijke verhalen blijven liggen, zoek uit of we niet te vaak door woordvoerders, spindokters en machthebbers gebruikt worden, deel inzichten en informatie. Uiteraard kan zo iets maar duurzaam zijn mits het nodige respect voor bronnenbescherming en op basis van goede onderlinge afspraken. Dat spreekt voor zich.

In tijden van staten-generaals, dalende advertentie-inkomsten, massale ontslagen en kwijnende specialisaties, is de krachten bundelen over de concurrentiegrenzen heen misschien wel een van de antwoorden om de trend van kwaliteitsverlies in onze media tegen te gaan. En voor alle duidelijkheid: dan bedoel ik niet het samensmelten van twee redacties binnen één mediaholding tot een uitgedund geheel (zoals binnen Concentra én Corelio én De Persgroep is gebeurd) want dat leidt net tot minder kennisbundeling.

Journalisten aller media, verenigt u!

Voor het volgende nummer geef ik deze estafettecolumn door aan Ezra Eeman van VTM Nieuws.

Op MO*-reportage in Albanië. (Foto Kristof Clerix)

Onder embargo

Roger Van Houtte is na zijn ontslag bij *Gazet van Antwerpen* niet lang dakloos gebleven. Half maart tekende hij een contract bij N-VA, waar hij vooral communicatiewerkzaamheden op zich zal nemen.

Dikke proficiat, **Christian Van Thillo**, met je overname van (51 procent van) PCM. Leer die Hollanders maar eens wat kranten uitgeven is! Maar laat meteen nu ook maar dat desinvesteren in je Vlaamse portefeuille. Niet enkel *De Volkskrant* en *NRC* zijn sterke merken, ook *De Morgen* (26 aangekondigde ontslagen) en *VTM* (23 aangekondigde ontslagen) zijn dat.

Bij zowel **VUM** (*De Standaard/Het Nieuwsblad*) als *De Morgen* gaan de onderhandelingen over de aangekondigde collectieve ontslagen door. Bij *De Morgen* wordt nog intensief onderzocht welke nieuwe inkomsten of besparingen kunnen worden gerealiseerd buiten het personeel. Bij de VUM wordt nu vooral nagegaan in welke mate brugpensioenen of tijdscredieten de pijn voor het personeel kunnen verzachten.

Frank Demets (40) zet na twee jaar hoofdredacteur te zijn geweest van *De Tijd* een stap opzij, om het even wat rustiger aan te kunnen doen. Frank blijft wel voor *De Tijd* schrijven.

Roularta snoeit in **KanaalZ**, en daar

door moeten vier journalisten weg: Valerie Bauwens, Jozef Van Gelder, Joris Vanderpoorten en Jeroen Bernaers. Zes mogen er blijven. De VMMA neemt de productie van KanaalZ over. Tegelijk wordt de economische nieuwzender omgevormd tot een meer algemene actualiteitsomroep.

De Nikon Press Photo Awards 2008 zijn uitgereikt. **Nick Hannes** haalde het in de categorie plus-dertigers met een reeks beelden over de restanten van het communisme in Oost-Europa. In de categorie min-dertigers won **Jimmy Kets**, jarenlang huisfotograaf bij *De Morgen* en sinds januari werkzaam bij *De Standaard*, met een reeks over volkscafés in Vlaanderen en Brussel. Ook Tim Dirven, Ivan Put en Eric Lalmand gingen met prijzen lopen.

De afdeling Brussel-Brabant van de AVBB plant in 2010 een groot **Persgala** om het 125-jarig bestaan van de eerste beroepsvereniging van journalisten te vieren. Op 8 november 1885 werd in Antwerpen immers de Algemene Belgische Persbond (ABP) opgericht. In 1914 kwam met de Beroepsunie van de Belgische Pers een tweede nationale journalistenorganisatie tot stand. Beide organisaties smolten in 1979 samen tot de AVBB.

Een werkgroep zal de feestelijkheden voorbereiden. Wie interesse heeft om

mee te doen, kan terecht bij luc.vanheerentals@chello.be.

Wie voortaan nog parkeert op **Brussels Airport in Zaventem**, even opgelet! Een etmaal parkeren kan voor beroepsjournalisten nog steeds gratis, maar de officiële perskaart moet vanaf nu vooraf worden voorgelegd op de dispatching van de parking. Die bevindt zich op het niveau 'aankomsten' tussen de parkings FP1 en FP3, naast de betaalautomaten.

De JAM (Journalisten Auteurs Maatschappij) is bijzonder boos op federaal minister **Vincent Van Quickenborne** (Open-VLD), omdat die voorlopig maar niet wil afzien van zijn plan om alle auteursmaatschappijen te verplichten hun ledenlijsten openbaar te maken. De JAM vindt dit samen met diverse andere auteursvenootschappen een inbreuk op de vrijheid van vereniging, het recht van privacy en zelf het recht op arbeid.

De JAM en de VVJ hebben intussen een nieuwe typebrief klaar, waarmee journalisten voorbehoud kunnen maken telkens een uitgever hen wil uitbetalen in **auteursrechten**. Die manier van betalen lijkt op het eerste gezicht fiscaal bijzonder interessant, maar houdt ook risico's in. VVJ- en JAM-leden kunnen de modelbrief aanvragen op info@journalist.be.

SCHEEF BEKEKEN

"Kom je al jaren niet rond van het freelancen? Stop er dan mee. Nu gaat het helemaal niet lukken. Overweeg een overstap naar de PR & communicatie, waar het er vooralsnog beter uitziet. Er is altijd behoefte aan mensen die weten hoe 'het spelletje' met de pers werkt. Die ervaring is goud waard."

Tip 1 in een reeks van 7 waarmee Mandy Pijl in De Journalist (NL) freelancejournalisten adviseert hoe de crisis te overleven.

"Staak het bellen naar redacties om je verhaal te slijten. Stort je op netwerkborrels waar hoofdredacteurs zijn. Het verstrekken van opdrachten - in tijden van crisis dunner gezaaid - is een kwestie van gunnen. Zorg dat ze jou worden gegund, omdat men je kent van die informele ontmoetingen."

Tip 2 in diezelfde reeks.

"Je bent verantwoordelijk voor het struc-

tureel capteren van elementen uit de overheidscommunicatie die relevant zijn voor de media en journalisten. Je zorgt ervoor dat het gewenste imago van de Vlaamse overheid en van Vlaanderen uitgedragen wordt naar de doelgroep van media en journalisten."

Uit de functie-omschrijving van de Vlaamse imagomanager naar wie de Vlaamse overheid op zoek is.

"Toch vreemd: hoe grijzer de bevolking wordt, hoe meer het jeunisme hoogtij viert."

Karl van den Broeck over de serieus terugvallende luistercijfers en bijhorende verkeerde aanpak van Radio 1, in Knack van 18 maart 2009

"Als je aan mensen vraagt wie hen het meest kan beïnvloeden in hun keuzes, is het antwoord bijna altijd familie en vrienden. Maar in echt belangrijke zaken

hangt veel af van je credibiliteit en daar is toch nog een rol voor traditionele media. We hebben het onderzocht: als er bijvoorbeeld berichten zijn dat je ziek kunt worden van een bepaalde hamburger te eten, zie je dat de bodem van de informatiepiramide weer helemaal naar boven verschuift, en dat is een rol die traditionele media en kranten maar best koesteren."

Chief reputation strategist Leslie Gaines-Ross in De Standaard van 6 maart 2009

"We krijgen de kritiek dat we mensen helemaal moeten laten uitspreken. Maar als je dat met sommige politici doet, moet je maar één vraag stellen. Die praten gewoon door."

Lisbeth Imbo (VRT) in Het Communiqué, periodiek van het departement Communicatie van de Erasmushogeschool Brussel

RECTOVERSO

EEN JOURNALISTIEKE KIJK OP EEN ANDERE GEMEENSCHAP

*Waarom niet eens een reportage maken over Charleroi, samen met een journalist van Vers l'Avenir?
of een reeks opzetten achter de coulissen van de Belgische sportwereld?
of wil je liever een tijdje meedraaien op een redactie van een krant in Franstalig België of
de Duitstalige gemeenschap?*

Met de steun van het Prins Filipfonds wordt dat opnieuw mogelijk.

Tussen 2000 en 2004 konden meerdere journalisten gedurende één of twee maanden werken op een redactie in een andere Gemeenschap. Dat doel is niet veranderd: bijdragen tot een betere wederzijdse kennis via een journalistieke samenwerking.

Ditmaal kunnen journalisten tussen **twee formules** kiezen:

- **Eén of twee maanden verblijven op een redactie van de andere Gemeenschap**
- **Samenwerken met een journalist van een andere Gemeenschap rond een bepaald thema, dossier...**

Wie kan deelnemen?

- Voor de formule 'verblijf op een redactie': alle journalisten in loondienst van een redactie (audiovisuele media, geschreven pers)
- Voor de formule 'samenwerken aan een onderzoek': alle journalisten (in loondienst of zelfstandig en voor alle soorten media)

Hoe deelnemen?

- Voor de formule 'verblijf op een redactie' **van** de andere Gemeenschap: de journalist(e) zoekt een redactie in de andere Gemeenschap en dient een kandidatuur in.
- Voor de formule 'samenwerken met een journalist rond een bepaald thema': de journalist werkt een thema uit met een collega en ze dienen samen een kandidaatsdossier in.

Een onafhankelijke jury, samengesteld uit mensen van de drie Gemeenschappen, zal de projecten selecteren.

Het bedrag van de beurs varieert volgens de formule :

- van 2.000 tot 4.000 euro voor een verblijf op een andere redactie
- van 1.000 tot 2.000 euro voor een samenwerking rond een thema

De kandidaturen worden ingewacht tot 30 april 2009 bij gmt@kbs-frb.be
Het kandidaatsdossier kan worden gedownload op www.kbs-frb.be of op www.prins-filipfonds.org

Meer informatie over beide thema's van deze Info media:
Josse Abrahams, 02-549 02 56 – 0495-54 61 42 – abrahams.j@kbs-frb.be

(Foto Isopix)